

Program prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2017

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0387/05/2016/ZK dokument Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Konceptci jsou roční programy prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2016 až 20205 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 66/2016), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení programu prevence kriminality na rok 2017. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2017 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2016.

2. Bezpečnostní analýza

Na základě údajů poskytnutých Policií ČR o kriminalitě za rok 2015 a za období leden až září 2016 (údaje jsou k dispozici na [Interním](#) analytickém portálu Kraje Vysočina) lze konstatovat:

Celková kriminalita

V roce 2016 (leden až září) byl zaznamenán nejnižší počet zjištěných trestných činů od roku 2007. Celkově zjištěných 4 792 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2015 o 671 trestných činů a ve srovnání s rokem 2012 o 1 971 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená 94,1 trestných činů, což je druhý nejnižší nápad trestné činnosti ve srovnání s ostatními kraji.

Objasněno bylo 2 717 trestných činů tj. 56,7 %, zatímco v roce 2015 bylo objasněno 3 147 trestných činů což je 57,6 %. Celková škoda způsobená páchaním trestné činnosti byla vyčíslena částkou 490 mil. Kč, v roce 2015 pak 687 mil. Kč.

Násilná kriminalita

K 30. 9. 2016 bylo spácháno v Kraji Vysočina 415 násilných trestných činů, což je o 60 méně než ve stejném období 2015. Nárůst byl zaznamenán zejména u trestných činů loupeže, porušení domovní svobody a domácí násilí. Naopak pokles byl zaznamenán u nejčastěji páchaného násilného trestného činu - **úmyslného ublížení na zdraví** a to z 200 na 175. Za 9 měsíců letošního roku byly spáchány 4 vraždy stejně jako v roce 2015.

Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2016 bylo zjištěno 73 mravnostních trestných činů, což je o 3 více než ve stejném období předcházejícího roku. Nejpočetněji jsou zastoupeny trestné činy znásilnění (22) a pohlavní zneužívání (22) – jde často o případy páchané mezi dospívající mládeží. I nadále zůstává hrozbou páchaní mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejohroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohrožení jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezáměr nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2015 došlo k 30. 9. 2016 k poklesu majetkové kriminality a to z 2 311 případů roku 2015 na 1 947 případů v roce 2016. Nárůst byl zaznamenán pouze u trestných činů krádeže vloupáním do bytů (ze 36 na 47) a poškození cizí věci (z 217 na 253). K výraznému poklesu došlo zejména u trestných činů krádeží kapesních, krádeží věcí z aut, krádeží aut a vloupání do rodinných domků a víkendových chat.

Ve srovnání s rokem 2015 došlo k dalšímu nárůstu počtu majetkových podvodů. Zatímco v roce 2014 bylo spácháno 153 majetkových podvodů, tak v roce 2016 to bylo 156 majetkových podvodů. Naopak u úvěrových podvodů je zaznamenán pokles, a to ze 169 na 109. Podvody jsou neustálou hrozbou zejména pro seniory, obyvatele sociálně vyloučených lokalit a nízkou příjmovou skupinu obyvatel. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Podle Exekutorské komory ČR se za poslední 2 roky zdvojnásobil počet zadlužených, přičemž jde často o občany s 10 a více exekucemi. Dluhová past hrozí asi čtvrtině českých domácností a předpokládá se další nárůst počtu zadlužených. V Kraji Vysočina se intenzivně této problematice věnují zejména občanské poradny Jihlava a Třebíč, ale i Žďár nad Sázavou, H. Brod a Pelhřimov.

Zbývající kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako zbývající kriminalita ve srovnání s rokem 2015 klesl o 134 případů. K 30. 9. 2015 bylo spácháno celkem 955, zatímco v roce 2016 celkem 821 trestných činů. Nejzávažnější je trestný čin **ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství**, kde došlo k poklesu z 381 na 320 trestných činů (v roce 2014 to bylo 331 trestných činů). Kromě výrazného podílu alkoholu je zaznamenán i narůstající podíl trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek, tzv. toxi kriminalita. Z dalších trestných činů jsou nejpočetněji zastoupeny trestné činy zanedbání povinné výživy (308) a trestné činy způsobené v důsledku dopravních nehod silničních (190), které však nejsou předmětem prevence.

Ostatní kriminalita

K 30. 9. 2016 došlo k poklesu počtu trestných činů tzv. ostatní kriminality. Na celkovém počtu 807 (v roce 2015 to bylo 823) zjištěných ostatních trestných činů se nejvíce podílí trestný čin **maření výkonu úředního rozhodnutí** (asi 260 trestných činů). Ve srovnání s rokem 2015 se snížil zejména počet trestných činů **označovaných Policií ČR jako toxi kriminalita** - zatímco v roce 2014 to bylo 210 trestných činů, v roce 2015 pak 208 trestných činů a v roce 2016 celkem 192). Nejvíce případů bylo v roce 2016 zaznamenáno na okrese Třebíč (61). V souvislosti s toxi kriminalitou bylo v roce 2016 dosud stíháno 150 pachatelů (celkem stíháno 2 894 pachatelů), z toho 71 recidivistů (celkem stíháno 1 425 recidivistů) a 21 mladistvých (celkem stíháno 80 mladistvých). Ve stejném období došlo k poklesu počtu trestných činů výtržnictví (ze 144 na 138 případů).

K 30. 9. 2016 byl zaznamenán 1 trestný čin s extremistickým podtextem.

V roce 2016 opět dochází k nárůstu **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z poznatků Policie ČR, z poznatků získaných od členů odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina) a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména internetové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina například za celý rok 2013 celkem 194 trestných činů spojených s internetovou kriminalitou (z toho 155 podvodů), v roce 2014 celkem 247 trestných činů (z toho 176 podvodů), k 30. 9. 2015 celkem 125 trestných činů a k 30. 9. 2016 celkem 149 trestných činů, z toho 87 podvodů (majetkové a hospodářské). Je všeobecně známé, že jde o vysoce latentní kriminalitu. Nebezpečí nehrozí jen mladým uživatelům internetu (v poslední době on-line hazardní hry), ale i dalším skupinám obyvatel, kteří internet stále

častěji používají nebo jsou nuceni internet používat a nemají potřebné informace o hrozbách a znalosti o bezpečném chování na internetu. Mezi tuto skupinu se řadí i běžní uživatelé internetu a také senioři.

Pachatelé

Ve srovnání s rokem 2015 (za 9 měsíců) byl zaznamenán nárůst celkového počtu pachatelů - stíhaných osob. Zatímco loni bylo stíháno celkem 2 652 osob, v letošním roce to bylo 2 894 osob. Největší podíl na celkovém počtu pachatelů mají i nadále **recidivisté**. Nárůst je, kromě jiného, přičítán i návratu většího počtu recidivistů z výkonu trestu v roce 2016.

K 30. 9. 2016 bylo stíháno celkem 1 425 recidivistů, což je 49,2 % všech pachatelů. Vzrostl počet pachatelů z řad mladistvých a to z 80 v roce 2015 na 94 v roce 2016. Počet mladistvých pachatelů činí 57. Velkým nebezpečím pro obě skupiny je hrozba užívání alkoholu, drog a v poslední době i hazardní hry. Podle Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti se v roce 2015 krádeže dopustilo 46 % hráčů, podvodu 35 % hráčů. Hazardní hraní je také jednou z příčin zadlužování občanů a jeden z nejzávažnějších problémů sociálně vyloučených lokalit.

Policí ČR nejsou samostatně evidováni jako pachatelé **obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a nepřizpůsobiví obyvatelé**. Podle Policie ČR není zaznamenán nárůst pachatelů z této oblasti. Sociálně vyloučených lokalit je v Kraji Vysočina podle Zprávy o stavu romské menšiny v kraji za rok 2015 celkem 29. Problémových lokalit, tj. lokalit s ubytovny pro obyvatele, kteří hradí poplatky spojené s bydlením ze sociálních dávek (ubytovny pro sociálně slabé) je podle údajů za rok 2013 asi 45. Celkový počet Romů v Kraji Vysočina činí, podle údajů získaných od obcí, asi 4 900.

Potenciálními pachateli trestné činnosti jsou i obyvatelé bez přístřeší tzv. bezdomovci. Trestná činnost ani přestupky této skupiny obyvatel se samostatně neevidují. Podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2014 je v kraji evidováno asi 386 občanů bez přístřeší.

Další skupinou pachatelů jsou **cizinci**. Jejich podíl na celkovém počtu pachatelů činí asi 4,5 % a k 30. 9. 2016 spáchali celkem 184 skutků (trestných činů a přestupků). Počet pachatelů cizinců se mění s počtem cizinců, kteří mají v Kraji Vysočina povolen pobyť. K 30. 9. 2016 bylo v Kraji Vysočina evidováno celkem 8 341 cizinců s povoleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem (převážně Vietnamců, Ukrajinců a Mongolů), což je o 359 více než ve stejném období 2015 (7 982). V souvislosti s nelegální migrací bylo od 1. 1. 2015 do 31. 8. 2016 v Kraji Vysočina zjištěno 105 migrantů. Ti jsou umísťováni do zařízení pro zajišťování cizinců, která nejsou umístěna v Kraji Vysočina. Největší rizika v souvislosti s nelegální migrací spočívají ve zvýšení počtu případů organizované trestné činnosti související s „převaděčstvím“, ve zvýšeném množství padělaných a pozměněných cestovních dokladů a v nelegálním zaměstnávání cizinců.

Oběti

Počet obětí ve srovnání s rokem 2015 a předcházejícími lety podstatně narostl. Zatímco v roce 2015 a dříve bylo v průměru evidováno 500 – 600 obětí trestných činů, pak v letošním roce uvádějí policejní statistiky celkem 4 338 všech obětí trestných činů v Kraji Vysočina. Tento nárůst je způsoben přijetím nových pravidel vykazování trestné činnosti a to v souvislosti se schválením zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Dle těchto pravidel jsou do počtu obětí např. zahrnovány i oběti dopravních nehod ad. Na úpravě pravidel se, dle Policie ČR, nadále pracuje.

Způsobené škody

Ve sledovaném období byly trestnou činností v Kraji Vysočina způsobeny škody v celkové výši 490 mil. Kč, což je o 197 mil. Kč méně než v roce 2015.

Údaje o vývoji kriminality v Kraji Vysočina od roku 2012 a za období leden až září 2016 jsou uvedeny v příloze č. 2a.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie) – podvody páchané prostřednictvím internetu, neoprávněný přístup do počítačového systému, porušování autorských práv, mravnostní kriminalita ad.
- b) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem NL, zejména alkoholu – vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, domácí násilí, porušování domovní svobody, zvýšená agresivita, gamblerství
- c) kriminalita spojená s majetkovými podvody a úvěrovými podvody, nízká finanční gramotnost některých skupin obyvatel
- d) majetková kriminalita – majetkové podvody, poškození cizí věci, krádeže kol, vloupání do objektů
- e) různé typy útoků na seniory (podvody, krádeže, podomní prodej ad.) a zvláště zranitelné skupiny (jde zejména o osaměle žijící seniory, děti, hendikepované občany, oběti domácího násilí ad.)
- f) kriminalita páchaná recidivisty, nepřizpůsobivými obyvateli, ad.
- g) trestná a přestupková činnost spojená se zvýšenou agresivitou a fyzickým napadáním zejména ze strany některých skupin mladistvých a mladých dospělých.

V předcházejících letech byl považován za jeden z hlavních bezpečnostních problémů stav v sociálně vyloučených lokalitách a podíl obyvatel sociálně vyloučených lokalit na páchání trestné činnosti. V současné době, podle Policie ČR, není zaznamenána zvýšená kriminalita v sociálně vyloučených lokalitách ve srovnání s jinými lokalitami a není zaznamenána ani zvýšená kriminalita obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Dochází k přesunu některých obyvatel sociálně vyloučených lokalit do tzv. problémových lokalit, tj. lokalit s bydlením, které je hrazeno ze sociálních dávek a z velkých měst do malých obcí. Krajské ředitelství Policie ČR a odborníci působící v této oblasti doporučují věnovat zvýšenou pozornost zejména výchově dětí a přístupu mladých rodičů obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problémových lokalit k výchově dětí.

Mezi současné bezpečnostní problémy Kraje Vysočina podle Krajského ředitelství policie kraje Vysočina se dále řadí:

- **toxi kriminalita** – hlavní cíle a opatření vedoucí k řešení problematiky zneužívání návykových látek jsou definovány Strategii protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016 – 2019. Z tohoto důvodu nejsou navrhována další opatření.

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

a) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT:

Celou oblast elektronické bezpečnosti bude i nadále řešit, navrhovat a případně realizovat příslušná opatření odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010. Půjde zejména o:

- práci s cílovou skupinou dětí a mládeže, které nejčastěji přicházejí do styku s ICT a ne vždy si uvědomují dopad svého jednání (vzdělávací projekty, soutěž ad.)
- vzdělávání pedagogických pracovníků, pracovníků NNO a pracovníků dalších institucí (např. Probační a mediační služby), které se problematikou elektronické bezpečnosti zabývají
- působení na běžné uživatele ICT (rodičovská veřejnost, senioři ad.)

- pomoc drobným a středním podnikatelům
- vzdělávání odborných pracovníků kraje, obcí a příspěvkových organizací kraje a obcí
- podporu projektů obcí a NNO zaměřených na problematiku prevence kybernetické kriminality s důrazem na právní aspekt.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, příspěvkové organizace

Termín: do 31. 12. 2017

b) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek a alkoholu

- pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhnout realizaci příslušných opatření
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu, drog a gamblerstvím
- podporovat projekty zaměřené na snížení násilné trestné činnosti (včetně projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti žáků základních a studentů středních škol), trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu
- zvýšenou pozornost věnovat problematice domácího násilí, zejména obětem domácího násilí a v této souvislosti rozšiřovat odbornou přípravu osob, které z titulu své funkce přicházejí do styku s domácím násilím

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, NNO

Termín: 31. 12. 2017

b) kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody:

- operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody
- zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým hrozí zadlužení
- podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.)
- usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol, seniorů a handicapovaných občanů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p. o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2017

c) majetková kriminalita:

- podporovat realizaci projektů obcí na rozšiřování a obnovu kamerových dohlížecích systémů, fotopastí ad.
- podporovat realizaci projektů obcí na osvětlení míst, kde dochází k majetkové a násilné trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů obcí na ochranu obecního nemovitého majetku
- usilovat o zvýšení informovanosti občanů o možnostech a způsobech ochrany proti napadení a o možnostech ochrany svého majetku.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2017

d) kriminalita páchaná na seniorech:

- na pravidelných setkáních rady kraje s radou seniorů hodnotit vývoj kriminality páchané na seniorech a navrhnout opatření na jejich ochranu, zejména ochranu osaměle žijících seniorů

- ve spolupráci s Policií ČR, krajskou knihovnou, obcemi a NNO organizovat vzdělávací akce zaměřené zejména na ochranu seniorů před násilnou kriminalitou, IT kriminalitou, zadlužováním a na zvyšování jejich finanční gramotnosti, ad.
- podporovat realizaci projektů obcí a neziskových organizací zaměřených na pomoc seniorům před dopady kriminality.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2017

e) kriminalita páchaná recidivisty a nepřizpůsobivými obyvateli:

- podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti, zejména programy zaměřené na skupinu mladých dospělých (nejpočetnější skupina pachatelů trestných činů) recidivistů
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli (zejména mladí dospělí) – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody
- podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů a na práci s mladými rodiči zejména sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2017

f) organizační záležitosti

- informovat veřejnost o výsledcích Průzkumu veřejného mínění o názorech občanů na kriminalitu, prevenci kriminality a kyberkriminalitu
- informovat o poslání a činnosti neziskových organizací, zejména o poskytování bezplatné pomoci obětem trestných činů.

4) Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2017) a dále pak z povinného podílu obcí, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

- a) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2017 alokovat v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 1,3 mil. Kč na projekty obcí při povinné spoluúčasti ve výši min. 10 %
- b) na podporu a zvýšení motivace zejména malých obcí k zabezpečení obecního nemovitého majetku vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 0,6 mil. Kč
- c) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2017 zejména v oblasti sociální prevence alokovat ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 1,3 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality v roce 2017 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5) Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality ČR na rok 2017 vydanými Ministerstvem vnitra ČR (hodnocení projektů se dle těchto zásad provádí na úrovni kraje a dle kritérií, které jsou součástí zásad) se k zajištění čerpání dotací ze státního rozpočtu a k čerpání dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

- a) schválení Programu, Zásad pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2016 a Výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotací z rozpočtu kraje projednat v orgánech Kraje Vysočina:
 - rada kraje 29. 11. 2016
 - zastupitelstvo kraje 20. 12. 2016
- b) ustavení pracovní skupiny pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci z rozpočtu kraje a ze státního rozpočtu - do 20. 1. 2017
- c) předložení žádostí obcí o státní dotaci (pracovní skupina prevence kriminality Kraje Vysočina posuzuje a doporučuje projekty obcí ke schválení Radou vlády pro prevenci kriminality) – do 31. 1. 2017
- d) předložení žádostí obcí o dotaci z rozpočtu Kraje Vysočina – do 31. 1. 2017
- e) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o dotaci z rozpočtu kraje – do 20. 2. 2017
- f) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o státní dotaci - do 25. 2. 2017
- g) předložení žádosti Kraje Vysočina a žádostí obcí o poskytnutí státní účelové dotace na Ministerstvo vnitra ČR – do 28. 2. 2017
- h) schválení dotací z rozpočtu kraje Zastupitelstvem Kraje Vysočina – do 31. 3. 2017
- i) schválení Zásad pro poskytování dotací na ochranu obecního nemovitého majetku v roce 2016 – do 31. 3. 2017
- j) schválení výzvy k předkládání projektů neziskových organizací v rámci sociální prevence – dle vývoje alokace Fondu Vysočina v roce 2017.